

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katal. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettirvice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprte reklamacije so poštne proste.

Rdeče farbarije.

Dunaj, 13. jan. 1914.

V torek v zgodnjem jutru je brzovav raznesel z Dunaja veselo vest, da je mešana komisija sklenila, da se bo po novem dohodninski davek začel plačevati šele od 1600 K dalje, ne pa od 1200 K, kakor je sedaj, ali kakor pravijo socialni demokrati: eksistenčni minimum se je zvišal na 1600 K. Eksistenčni minimum je popolnoma napačna beseda; ta pomenja tisto vrednost, ki se ne sme zarubiti, ne pa dohodkov, ki se od njih ne plačuje davek. Saj mora n. pr. kajzar, ki ima bajto vredno 300 kron plačati od nje; za vsak košček zemlje je davek; vsak obrtnik mora odrajtovati pridobinski davek, četudi daleč nima 1200 oziroma od zdaj dalje 1600 kron dohodkov.

Vesela je ta novica za delavce in sploh za tiste, kateri imajo kolikor toliko stalno plačo. V naši tobačni tovarni si bo marsikaka družina odsopla, ki so ji zdaj nakladali dohodninski davek. To, kar so na shodih naši delavci večkrat grajali, se je vsaj nekoliko izpremenilo. S kmetom je pa ta reč nekoliko drugačna. Popolnoma gotovo je namreč, da bo davčna oblast izkušala kmele, ki so dozdaj plačevali od 1200, oziroma 1400 kron dohodkov, pomakniti v dohodkih na 1600 K. Zato že danes opozarjamo na silno važnost letošnjih napovedb za kmetke in tudi obrtno ljudstvo. Prezreti tudi ne smemo, da zdaj izgubi precej oseb volivno pravico v drugem razredu pri občinskih volitvah in s tem v mestih pravico voliti v mestni skupini. No, to ne bo dotičnika ravno bolelo. Rajši pusti pač volivno pravico, kakor bi plačeval davek.

Ker izgubi država pri tem krog 5 milijonov letnih dohodkov, so se nekaj malega zvišale davčne postavke od 1.800 kron dalje in od 10.000 dalje se je od državne zbornice sklenjeni povišek zvišal za 3 odstotke. S tem se ta reč pokrije. Revnejši bodo torej pri novem davku razbremenjeni in bogatejši bodo še več plačevali, nego je bilo od vlade predloženo.

Kako pa je prišlo do tega? Znano je, da je državna zbornica z enim glasom večine sprejela slovenskega poslanca Rokarja predlog, naj se davek plačuje še-le od 1.600 kron dalje. Ni ga bilo poslanca, ki bi ne bil za to, toda vlada je izjavljala, da

tega na noben način ne sprejme, in da pa-de finančni načrt, če se sprejme imenovani predlog. Seveda se je zdaj izkazalo, da vlada ni vedela, kako in kaj. Gosposka zbornica je sklep poslanske zbornice zavrgla in sklenila še nekaj drugih izprememb. Zakon je prišel nazaj in poslanci so zdaj z enim glasom večine sprejeli določbo, da se plačuje davek od 1200 K dalje, druge sklepe gosposke zbornice so pa odklonili. Gosposka zbornica je nato sklenila, da ostane pri svojem prejšnjem sklepu. Izvolila se je nato komisija, ki sta vanjo poslali vsaka zbornica po 26 članov. Poslanci vseh strank so se dogovorili, da ostanejo pri sklepih poslanske zbornice; vsi, tudi socialni demokrati so imeli trden sklep, da ne puste nobene izpremembe in so torej šli h komisiji s prepričanjem, da ostane 1200 K najnižja davčna stopnja. To je treba poudariti, ker zdaj trobijo socialni demokrati, da so oni to dosegli. Ta trditve je gola demagogična laž. Noben socialni demokrat ni niti v sanjah mislil, da bo komisija prišla na 1600 K.

Ta misel je prišla od gospodov knezov in grofov v gosposki zbornici. Ti so z mogočno ponosnostjo predlagali izprva 1400 kron, kasneje 1600 K (zato se je posebno trudil bivši ministrski predsednik baron Beck) in izpadek 5 milijonov kron še ponosneje prevzeli večinoma na svoje rame, oziroma na rame bogatih slojev. To je bilo začudenje! Socialni demokrati so imeli pripravljene najostreje osebne napade na člane gosposke zbornice. Diamand je imel natančno izračunano, koliko dobi ta in oni od bonifikacij glede na špirit, a govor mu je ostal v žepu in nazadnje so socialni demokrati gospodo iz gosposke zbornice blagorovali in slavili. Ta gospoda je naredila sijajno potezo. Naenkrat je bila v ospredju in vroča zausnica je zadela vlado in poslansko zbornico, češ, saj vi oboji nič ne znate, vam je treba vodstva in voditelji smo mi.

Poslanci, ki so vladi verjeli, da ne gre drugače, nego da se ostane pri 1200, so se naučili, da ti vladi ne gre vere, ker ne obvlada več svojega položaja, in četudi ne hote blamira tiste, kateri so ž njo. Vlada je pa tudi dobila svoje. Pač se je ministrski predsednik nazadnje zahvaljeval, toda z besedami se otekle lice ne da odzdraviti. Zdravil se je z zagovarjanjem, ki je pa drugod že prišlo iz navade.

Gosposka zbornica je hotela pokazati, da ima svojo, neupogljivo voljo, da ima voditeljsko moč, in da se, če se ji zdi, postavi tudi v zvezo s socialno demokracijo. Obenem je pa hotela — saj en del je to naravnost nameraval — izpodmakniti stališče Stürgku. Gotovo je vse to znamenje življenja in moči; državni zbor se je izkazal kot životvoren organizem, ki mu manjka samo spretnih rok; glede na sedanjo vlado se je pa jasno izpričalo, da velikih nalog, ki čakajo na nujno rešitev, ne bo izpeljala. Treba bo izpremembe in ta bo tudi prišla. Ali jo bo izpeljal Stürgku, ali kdo drugi, tega danes nihče ne ve. O Stürgku tudi tega ne vemo, ali umeva razmere, kakršne so, ali ne; samo to mu brez ovinkov radi priznamo, da se politične smrti ne boji in da bo znal častno zatisniti ministrsko-predsedniške oči.

Boj med poslansko in gosposko zbornico.

Dunaj, 18. jan. 1914.

Večina poslanske zbornice je v petek večer sklenila, da ne sprejme nespremenjenega predloga skupne komisije, temuč da vložijo spreminjalni predlog. To se je zgodilo v sobotni seji. Hrvatsko-slovenski klub se je v tej točki pridružil večini.

Bistvo spora med gosposko in poslansko zbornico obstoji v sledečem:

Novi zakon o osebnih dohodkih naj močnejše obremeni bogatejše sloje. Zato je predlagala poslanska zbornica, naj se čisti dohodki od 10.000 K dalje močnejše obdavčijo kakor doslej.

Gosposka zbornica pa zahteva, da se novo višje obdavčenje začne že pri dohodkih od 1800 K dalje, češ, to je zanjo načelo, od katerega ne odneha.

Po tem načelu bi pa prišli že srednji, deloma tudi mali kmetje, mali obrtniki, mali nastavljenici itd. v višji davek.

Zato je sklenila večina poslanske zbornice, da tega načela nikakor ne sprejme, temuč da ima ostati v bistvu pri prvotnem sklepu poslanske zbornice — da imajo tedaj novo breme, ki bo služilo zgolj za zboljšanje uradniških plač, nositi izključno le tisti, ki imajo nad 10.000 K letnega čistega dohodka.

Tej večini pripadajo vse stranke, izvzemši socialnodemokrate, češke agrarce, češke radikalce in češke svobodomislece.

Označeni predlog večine se je, kakor rečeno, vložil v soboto. Predlagatelj so vsi načelniki omenjene večine, na prvem mestu načelnik Hrvatsko-slovenskega kluba dr. Šusteršič.

Čudno vlogo igrajo v tej stvari socialni demokrati. Ti ljudski zastopniki kar besnijo za zvišanje davka na dohodke od 1800 K dalje! In zakaj? Iz edinega vzroka, ker bi se na ta način pomaknilo kakih 15 tisoč socialnodemokratskih volilcev na Dunaju iz četrtega v tretji volilni razred in bi potem po mnenju socialnih demokratov bilo lažje mogoče, omajati krščansko večino v dunajskem mestnem občinskem svetu. To je tudi vzrok, zakaj da židovsko časopisje po večini drži zoper poslansko zbornico in vleče z gosposko zbornico in socialisti. Poleg tega se boje bogati židje za svojo možnjo.

Slika je sedaj sledeča:

Na eni strani kapitalisti, bogati židje, socialni demokrati in — gosposka zbornica; na drugi strani socialistična večina poslanske zbornice.

Tretji faktor pa tvorijo češki agrarci, ki celo reč obstruirajo — pa ne radi stvari, temuč iz čisto političnih vzrokov. Mislijo namreč, da s to obstrukcijo vržejo sedanjo vlado.

Kako se stvar razvije naprej? Če pride do glasovanja, bo v poslanski zbornici z veliko večino sprejet predlog poslancev dr. Šusteršiča in tovarišev. Nato ima besedo zoper gosposko zbornico.

Če bi pa češki agrarci vztrajali pri obstrukciji, se državni zbor ta teden zaključil in novi zakon o osebnih dohodkih izvede po § 14.

Da bi pa vlada odstopila vsled obstrukcije čeških agrarcev, se v krogih poslanske zbornice ne smatra kot zelo verjetno.

Čudno je pa na vsak način, v kakšno družbo je zašla gosposka zbornica: Delajo se dovtipi o zvezi članov gosposke zbornice s socialnimi demokrati in obstrukcionisti.

Ljudska izobrazba na jugu.

Ljudsko štetje leta 1910 je zlasti glede na število onih, ki znajo brati in pisati, oziroma ne znajo, jako zanimivo. Če se omejimo na dežele, ki nas najbolj zanimljejo, to je na Kranjsko, Trst, Goriško, Istro in Dalmacijo, dobimo sledečo sliko:

In ko je Vasilij dospel drugič na komec hodnika, je stopil Ivan Meredič k oknu in z lahkoto potegnil dvoje železnih palic iz okna in ju zopet pritrdil.

In ko je Vasilij Persenobov pogledal drugič skozi okno, je Ivan Meredič že ležal na prični in oči imel trdno zaprte; ker pasesel se je na svojem zmagoslavju, in kmalu bo svoboden in nočna tema ga bo sprejela v svojo zaščito; in že je padal mrak v njegovo celico.

»Ivan Meredič, je že proč, je pričel Vasilij Persenobov. »Čuj me vendar, in stopi no semkaj, ker samo ti smeš slišati.«

Ivan Meredič pa ni odprl oči in še gani se ni. Vasilija Persenobova je skrbelo; ni vedel, kako naj izvrši dano povelje, če ne bo trdovratni jetnik pričel govoriti.

»Ti stari osel, je začel kričati. »Tepec, tepec vseh tepcev! Ali meni, da te bom požrl? S teboj moram govoriti. Ali ne razumeš tega? Lump ti, cigani!«

Ves razburjen je naenkrat obmolknil, ker se je domislil, da je preglasno kričal. Udaril je s kopitom ob tla, da je glasno zaropotalo in z roko si je obrisal potne srages čela.

Ivan Meredič se ni gani; tiho in nepremično je ležal na prični, samo včasih je oprezno pogledal, in to zaničljivo, na razburjenega Vasilija Persenobova; a izdati se ni hotel, da je čul stražnikove besede.

S tem itak kmalu ne bo govoril več. Vasilij Persenobov je zaloputnil z oknom in pustil Ivana Merediča samega v njegovih mislih. Premišljal je.

Torej bom moral pričeti drugače. Kar

LISTEK.

Vprašanje.

(Iz cikla Sibirske povesti.)

Napisal L. Knud Fredrik. — Poslovenil Jaklič.

Ko je Ivan Meredič premeril štiri korake dolgo razdaljo od okna do vrat že tiščokrat, se je vstopil pred vrata in pritisnil tlo na ključavnico.

Glasno in težko, kakor bi hoteli vzbuditi celo poslopje, so odmevali enakomerni koraki stražar po hodnikih, in to je Ivan Merediča čim dalje bolj jezilo. Kako je on čutil te samozvestne, ropotajoče korake, ki o tolkli težko podkovani po kamnitih ploščah, kakor bi oni vladali vesoljno Rusijo.

Koraki so se bližali njegovi celici. Te korake je posebno dobro poznal; bili so rdečelasega Vasilija Persenobova, kateri je vedno zelo pazljivo gledal nanj. Ko bi mogel temu širokoustnemu tepcu zaviti vrag, to bi bila slast.

Toda Ivan Meredič je bil premoder, da bi izdal svoje misli. Odkar so mu v Polonskem raztrgali hrbet s knuto, ker je bil ječarju zagnal v glavo lonec smrdeče godle, od takrat ni ne z besedo, ne z obrazom izdal svoje misli in kaj občuti.

Sedaj so se Persenobovi koraki ustavili pred njegovimi vratmi. Ivan Meredič je dobro vedel, kaj bo sledilo in naglo se je vlekel na ozko trdo pričo. In že je zarož-

lalo okno v vratih in rdečelasi Vasilij je pomolil svojo glavo skozi.

Ivan Meredič je zaprl oči, ker ni hotel z njimi izdati jeze in srdu, ki se je podil po njegovih možganih.

»Zakaj že spiš, Ivan Meredič?« se je oglasil Vasilij Persenobov tiho in priduseno.

»Stopi semkaj, je nadaljeval, ko je Ivan Meredič začudeno odprl oči, »nekaj ti povem. Stopi no semkaj! ... Ali morda poznaš?«

In zašepetal je ime tako tiho, da ga Ivan Meredič pri najboljši volji ni mogel umeti. Ivan Meredič je ostal miren na ležišču in se delal, kakor bi Vasilijevih besedi sploh ne umel. Vedel je dobro, da je kaznjencem pod smrtno kaznijo prepovedano se pogovarjati s čuvaji; in čul je bil kriki, kateremu je sledil strel, ker je starji kmet Petrov neprestano nagovarjal stražnika. In poleg tega rdečelasemu Vasiliju ni mnogo zaupal. Zato je bilo boljše.

»Stopi no vendar!« je priganjal Vasilij Persenobov, »nimam dosti časa, ker moram dalje.«

Koraki so se čuli po hodniku. Bil je poročnik Nikolaj Gregorovič. Predno je mogel Vasilij Persenobov zapreti okno, je že prihajal poročnik izza vogala. Stopal je naglo. Vasilij Persenobov je zaprl okno in pozdravil.

»Kaj je pes govoril?« je vprašal častnik in pristavil je potihem: »Se ti zopet ni posrečilo ga napeljati k pogovoru?«

Njegove oči so se zapile v stražnikov obraz. Vasilij Persenobov je molčal, težko je bilo uganiti, ali iz zadrege ali iz premisleka.

»Govoril ali še celo razsajal, tega ne; samo enkrat sem pogledal!« je naglo javil častniku, da je jetnik čul v celici, in potihem je pristavil: »Še vedno je nezaupljiv.«

»Je že dobro, je dejal na glas Nikolaj Gregorovič, a potihem je pristavil: »Tepec si, Vasilij! Zvedeti moram, če je ta Ivan Meredič kdaj poznal neko Olgo Meredič. Umeješ? Potrudi se!«

S tem se je obrnil in odšel s hitrimi koraki v svojo sobo, ki je ležala na koncu hodnika.

Medtem ko je Nikolaj Gregorovič skrbno privlekel izpod postelje železno skrinjico, potem ko je skrbno zaklenil vrata, zagrnil okna, je pričel brskati in pregledati stare obledele papirje, je stopal Vasilij Persenobov z odmevajočimi koraki po dolgem hodniku in si ubijal svoje možgane z mislimi.

»Kaj je hotel častnik od njega? Zakaj je hotel zvedeti, če ta Ivan Meredič pozna neko Olgo Meredič, in kdo je ta Olga Meredič. In če je stvar dobra ali slaba, ki jo namerava Nikolaj Gregorovič s tem Ivanom Meredičem?«

In ni si mogel podati jasnega odgovora in vedno bolj čutil, da ima Nikolaj Gregorovič drugačne misli od njega. In odločil se je storiti, kar se mu bo zapovedalo.

Zopet se je bližal Meredičevi celici in šumno je odprl okno.

Z ostrim očesom je pazil Ivan Meredič na vsako stražnikovo kretnjo, in ko je prvič dospel na konec dolgega hodnika, je naglo potegnil izpod prične precej dolgo vrvi in jo položil na tla. Segala je trikrat od okna do vrat, in nazadnje od okna do

Brati in pisati je znalo leta 1910 v teh deželah med:

Nemci	94.43% vseh,
Lahi	81.74% vseh,
Slovenci	79.13% vseh,
Hrvati (Srbi)	35.48% vseh.

Ne brati ne pisati ne zna v teh deželah med:

Hrvati (Srbi)	63.67% vseh,
Lahi	17.42% vseh,
Slovenci	15.40% vseh,
Nemci	4.15% vseh.

Kar je vmes še odstotkov, so oni, ki znajo brati, toda ne pisati in sicer je teh največ med Slovenci, to je 5.41%. Te številke povedo čisto jasno, da bi, ako bi teh 5 1/2% Slovencev znalo še pisati, stali Slovenci na avstrijskem jugu glede števila onih, ki znajo pisati in brati, takoj za Nemci, ker imajo Slovenci že tako menj analphabetov nego Lahi! Dalje sledi iz teh tabel, da stoji na najnižji stopnji Hrvati.

Napredek v tem oziru kaže primerjave s prejšnjim desetletjem. V teh kronovinah je znalo brati in pisati leta 1900 med:

Nemci	88.61% vseh,
Italijani	71.06% vseh,
Slovenci	65.67% vseh,
Hrvati (Srbi)	24.00% vseh.

Analphabetov pa je leta 1900 bilo med:

Hrvati	75.00% vseh,
Italijani	27.27% vseh,
Slovenci	24.79% vseh,
Nemci	9.05% vseh.

Napredovali so torej v zadnjem desetletju najbolj Slovenci, to je za 14%; Nemci so za 6%, Lahi in Hrvati vsak za 11%.

Če se primerjajo starostne dobe, se vidi, da tako Slovenci kakor Hrvat, ki so sicer v tem oziru najbolj na slabem, Lahe vedno bolj dohtevajo in utegejejo Slovenci Lahe v prihodnjih desetih letih skozi in skozi prehiteti, ne le dohiteti! Od ljudi, starih od 10 do 20 let, zna med Slovenci v jugoavstrijskih deželah pisati in brati 95.91% moških in 95.94% žensk, med Lahi pa v isti dobi le 93.4% moških in 92.7% žensk. Od ljudi, starih od 21 do 30 let, zna med Slovenci pisati in brati 93.4% moških in 92.8% žensk, med Lahi le 92.2% moških in 87.8% žensk. Šele pri ljudeh v starosti od 31 do 40 let dohtevajo Lahi Slovence, pa še tu le med moškimi in sicer je Slovencev tu za spoznanje še vedno več večjih pisanja in branja nego Lahe, namreč 88.7% proti 88.5%; med ženskami v tej dobi pa zna Slovenk pisati in brati 86%, Lahinj pa le 82%. Šele pozneje prehitujejo Lahi Slovence za spoznanje.

Kakor vidimo, moremo Slovenci, če na nič drugega, biti ponosni na to, da se Lahi z vso svojo tisočletno kulturo, kljub temu, da stoji za njimi kraljestvo in da jih avstrijska vlada pred nami favorizira, navzlic svojim neprimerno večjim narodnim bogatstvom, ne morejo pred nami ponašati z večjo splošno ljudsko izobrazbo. V teh številkah se brezdvoma izraža energija, naprednost in brihtnost našega ljudstva, ki je kljub preganjanju in zapostavljanju od vseh strani v tem oziru dohitelo italijanski narod in bi tudi dohitelo Nemce, če bi vlada nasproti nam tako pravično izvajala temeljni državni zakon kakor ga ne.

Pri tej statistiki bi bilo še omeniti, kako vlada južne dežele tudi v šolskem oziru zanemarljivo. Če pustimo severne dežele, ki vladnih dobrot uživajo na mernike, na strani in primerjamo Dalmacijo, Goriško, Istro in Tržaško z alpskimi, vidimo, da

je v alpskih deželah le 3.87% analphabetov, v omenjenih južnih pa skoraj 32%. Na zadnjem mestu stoji seveda Dalmacija (62.82 odst.), dasi bi državniška modrost zahtevala, da se ravno tej deželi posveča največja pažnja, ker je za velevlastno stališče monarhije najbolj važna.

Dnevne novice.

† Shodi, tečaj in prireditve na Spod. štajerskem. V Jarenini se vrši v nedeljo dne 25. jan. po večernicah občni zbor pol. društva. Govori poslanec Roškar. — Pripravlja se tudi v Jarenini socialni tečaj za Jarenino in sosednje župnije. Shod in tečaj se bosta vršila v Orničevi hiši, kjer je bila nekdanj Krambergerjeva gostilna (nad cerkvijo). — Socialni tečaj se pripravlja v Št. Lovrencu na Dravskem polju za Dravsko polje in v Št. Jurju ob juž. žel. Glede tečaja, če se bodo, čas in kedar se bodo vršili, se bo razglasilo v dotičnih krajih. Prosimo zaupnike, da pridno agitirajo. — V nedeljo dne 18. t. m. so bile sledeče prireditve: dr. Hohnjec je govoril na shodu v Galiciji pri Žalcu, urednik Žebot na shodu Orlov v Ormožu (dopolodne), urednika Moškerc in Žebot na obč. zboru skupine J. S. Z. v Gradcu (popoldne). Poleg teh se je vršilo še več drugih shodov in več veselice.

— Ptujski Nemci se kavsajo. Mestni stražnik ptujski Zentrich in uradni predstojnik Gürtler sta zelo huda in mogočna gospoda. V poznih nočnih urah, ko vlada vino in šnopsarski duhovi, hodita ta dva junaka po mestu in nadlegujeta mirne ljudi. Zentrich je lansko leto nahirulil po nepotrebnem znanega Hutterja. Nasledek je bila tožba, iz katere se je razvilo še več drugih. Tudi Ornič je prišel zraven in je pričal proti svojemu nekdanjemu prijatelju Hutterju. Položaj je nastal na sodišču v Ptuj tak, da je Hutter spoznal, da bo obsojen. Prosil je za delegacijo drugega sodišča. Njegovi prošnji se je ugodilo. Tako se je pralo umazano ptujsko štajercijansko perilo dne 10. t. m. na okrajni sodnji v Mariboru. Obravnava je bila zopet preloženjena. Stvar postaja vedno — lepša. Štajerc, čedne prijatelje in varuhe imaš!

— Dol pri Hrastniku. V nedeljo dne 11. jan. je bil občni zbor izob. društva. Govoril je č. g. dr. Josip Hohnjec iz Maribora. V svojem govoru je nam pokazal namen in pomen naših katol. organizacij. Med poslušalci je bilo posebno veliko kršč. mož in mladeničev, ki so živahno pritrjevali besedam g. govornika. Novi odbor se je sestavil tako: preds. Karol Bantan, posestnik, podpreds. Anton Veterinik, župnik, tajnik Mih. Orožen, pos. sin, njegov nam. Anton Brinar, posestnik, blagajnik Anton Peršuh, kaplan, njegov nam. Franc Stravs, posestnik, knjižničar Mih. Strukeli, poštni sluga, preglednika računov Franc Majcen in Jakob Drakler, oba trgovca. Po večernicah je bil ustanovni shod »Dekliške zvezce«. Prišlo je veliko mladenk in žen, ki so z napeto pozornostjo sledile govoru č. g. dr. Jos. Hohnjca, ki jim je razložil, kaj je pravo kršč. življenje in kaj je namen dekliških zvez. K novi ustanovljeni zvezi je pristopilo čez 40 slov. deklet.

— Št. Lenart nad Laškimi. C. kr. okr. glavarstvo v Celju je prošnji tukajšnjega župana g. Vinko Lapornik ugodilo, ter ukazalo nadomestno volitev, pri kateri je bil dne 4. jan. izvoljen g. Anton Jančič,

posestnik in cerkveni ključar v Št. Lenartu županom. Ta je torej že tretji župan novoustanovljene občine sv. Lenarta nad Laškimi. Čudna usoda zasleduje župane imenovane občine. Prvi, Ferd. Trupej, je po preteku pol leta umrl, Vinko Lapornik je izgubil dne 18. aprila 1913 svojo ženo, kar ga je primoralo, da je odložil župansko čast.

— Pogreb grofice Stürgkh, matere ministrskega predsednika grofa Stürgkha, se je vršil v Halbenraju. Udeležilo se ga je mnogo članov odličnih rodbin, članov gosposke zbornice, duhovnikov, med njimi dekan ljutomerski vitez č. g. M. Jurkovič.

— Ormož. Velika liberalna zvezda je zasvetila v našem mestecu, ki leži, kakor je Spodnještajercem znano, tik ob hrvaški meji ob Dravi. Advokat dr. Ferdo Lašič je tisti meteor, ki razsvetljuje naše gnezdo. Mož bi rad postal velik. Čudež se svoji naravi in duševni velikosti je naskočil pri letošnjem občnem zboru Čitalnice, svojega advokatskega konkurenta dr. Gvidona Serneca in ga je hotel vreči s predsedniškega stola. A ni mu »ratalo«. Ker ni postal predsednik, osnoval je svojo liberalno stranko, tako, da gleštam sedaj Ormožanci dve liberalni stranki. Gosp. dr. Lašiču k uspehu čestitamo, posebno pa k njegovim kupčijam.

— Wastian in Südmarka. Vodstvo »Südmarke« razglašalo v graškem Volksblattu, da se je društveno nadzorstvo prepričalo, da Wastian »ni jema!« Südmarkinega denarja. Ta Südmarkin razglas je prišel radi tega tako pozno v liste, ker je bil v Gradcu štrajk tiskarskih stavcev.

— Povest nesrečnega zakona. »Die Zeit« z dne 10. t. m. objavlja sledeči članek: Sodišča se zdaj pečajo z neko zadetvo, ki vzbuja v prizadetih krogih veliko pozornost. Zadeva ima predzgodovino, ki je že nad deset let stara. Leta 1902 je umrl neki ugledni industrijec, ki je bil solastnik neke velike oparne. Zapustil je enega sina in dve hčerki, stari 6 in 16 let. V njegovi hiši je občeval takrat neki visoki uradnik upravnega sodišča, ki je prišel v državni zbor radi svoje velike nedarjenosti in po neki južnoavstrijski stranki, v kateri je prvo vlogo igral. Zelo živahno je osobito v proračunskem odseku nastopal in je poleg tega še pri upravnem sodišču presemetljivo hitro še primeroma mlad postal dvorni svetnik. Pridobil si je naklonjenost pozneje umrlega industrijca in je poročil vdovo kmalu na to, ko je njen prvi mož umrl. Veliko prijatelj rodbine je takrat pred tem zakonom svarilo. Dvorni svetnik se je nastanil v rajnikovem stanovanju. Zakonska sta se pa pričela kmalu pripraviti, ker je baje dvorni svetnik bolj lahkoživo živel kakor je to želela njegova žena, ki je bila po strogih načelih vzgojena. Izdatki gospodinjstva so se pokrivali zgolj po dohodkih žene, medtem ko je dvorni svetnik večji del svojih ne malih dohodkov zase porabil. Nasprotstva med zakonskima so postajala vedno večja, ker je baje žena dvornega svetnika večkrat na nezvestobi zasačila. Nesporazumljenja so se pozneje neizmerno povečala in povzročila strašno očitjanje proti dvornemu svetniku. Dvorni svetnik je namreč postopal s svojima pastorkama zelo toplo in končno so mu suho očitali, da se je proti eni obeh deklic pregrešil tako, da je — tako se je bralo — prišel v nasprotstvo s postavo. Neko nižeavstrijsko okrožno sodišče je uvedlo tudi kazensko sodno preiskavo, ki se je pa ustavila. Žena je nato nastopila za ločitev zakona in zakon se je končno sporazumno ločil. Dvorni svetnik — medtem je zopet v službi napredoval — pa svojih zvez z rodbino svoje ločene žene ni prekinil. Prevzel je mesto sovaruha njenih vnukov in je, kakor trde svojci žene, razdiral v rodbini, ki je prej tako srečno živela. Koristi svojih varovancev je zelo nesrečno čoval. Zdaj je rodbina ločene žene pri kompetentnih sodiščih nastopila z zahtevo, da naj vzamejo njenemu možu sovaruštvo, ki je bilo za nje zelo škodljivo. V prošnji se je naglašalo, da je rodbina zaman upala, da bo že visoko stališče sovaruha prisililo, da se v danih razmerah prostovoljno umakne. V zvezi s to prošnjo se, kakor trdijo, vložiti tudi proti visokemu uradniku več tožb za odškodnino.

lj Dr. Hečič pride na zagrebško univerzo. Ban kraljevine Hrvatske, Slavonije in Dalmacije je podelil dr. Francu Hečiču, profesorju v Ljubljani, dovoljenje za predavanja iz slovenskega jezika in literature na filozofični fakulteti Franc Jožefe univerze v Zagrebu.

— Bosenski pionirski polk v Mariboru. Ustanovi se bosenski pionirski polk. Prvotno mu je vojna uprava nameravala določiti garnizijo ob Savi v Bosni, a nadvojvoda prestolonaslednik je ukazal, da naj se novi pionirski bataljon nastani v Mariboru. Pionirji bodo imeli pionirsko uniformo, samo mesto čepice bodo nosili fes.

— Umrl je pri Sv. Petru pri Mariboru Franc Fras. Pogreb v četrtek ob deseti uri dopoldne. — V ljublj. dež. bolnici je umrl rudar Potočan, ki se je ponesrečil v rudniku na Ojstrem.

— V št. Lenartu pri 7 studencih je po dolgi mučni bolezni umrl blagi oče g. žup-

nika Franca Treiberja, Tomaž Treiber, star 80 let.

— Samoumor gimnazijca. V Celju se je ustrelil 17 let stari gimnazijec Walter Leuschner iz Brežic, kjer je njegov oče oskrbnik.

— Na smrt obsojena detomorilka. Porotno sodišče v Ljubnu je obsodilo 38letno vdovo, perico Ano Bachhoferjevo na smrt na vešala. Bachhoferjeva je vrгла svojega šestletnega sina v vodo, ker jej je bil ovira pri zopetni moztviti. Po umoru svojega otroka je odšla Bachhoferjeva v gostilno.

— Nesrečna smrt. (Sv. Florijan pri Rogatcu.) Pretekli četrtek popoldne se je odpravil Jožef Ogrizek s svojim mlajšim bratom podirat bukev, ki je stala na strmini za hišo. Ko je bilo drevo podžagano in je začelo padati, se je podtaknil in padel. Drevo ga je zgrabilo, za seboj potegnulo in tako zmlelo, da je bil pri prici mrtev. Bil je komaj v 24. letu.

— Imenovanja. C. kr. vodja zemljiške knjige gosp. Silvester Fohn v Celju je imenovan za ravnatelja zemlj. knjig.

— Ogenj. Gornji Grad 13. jan. Nocoj je pogorela Joškovi v trgu hiša in gospodarsko poslopje. V nevarnosti je bil ves trg. Požarnima brambama tržki in bočenski, se je posrečilo omejiti požar.

— V Faleskinijevi opekarni v Brežicah je požar napravil za 60.000 kron škodo. Zavarovalnina znaša 30.000 K.

— Železniški stroj je raztrgal v Trbovljah prožnega delavca Andreja Brgleza, ki je preslišal dohod vlaka.

— Obsodba pošnega deiravdanta. V četrtek dne 15. t. m. je bil obsojen poštni uradnik Pivonka, ki je v Celju ukradel denarni pismi z 30.000 K in 6000 K na tri leta težke ječe. Deiravdacijo je izvršil na ta način, da je vzel najtežje pismo takrat, kadar je bilo pomotoma v došlem izkazu pisem manj pisem izkazanih, kakor jih je bilo v resnici. To je bilo dvakrat in obakrat je Pivonka porabil to priliko za tatvino. Poštna uprava je krivce iskala povsod drugod, le na Pivonko, ki je živel preko svojih razmer, dolgo časa ni nihče mislil. Izdala ga je le njegova velika predrznost.

— Vol je umoril posestnika Zabukovška od Sv. Križa na Stajerskem. Vol ga je vrgl s tako silo ob tla, da si je Zabukovšek zlomil tilnik in obležal mrtev.

— Zaupani denar ukradel. Gostilničarka Terezija Stonerwitz v Trbovljah je 7. t. m. avtomobilskemu sprevozniku Cirilu Tušek izročila 770 K, da ji s kolodvora pripelje izproli tobak. Tušek se je pa vrnil brez tobaka in brez denarja, češ, da mu je bil denar medpotoma v avtomobilu ukraden. Pri zaslišanju se je pa Tušek zapletel v taka protislovja, da se je vložila proti njemu kaz. ovadba.

— Sv. Jurij ob Taboru. Poročil se je učitelj-vodja deške šole g. Robert Senica z gđco M. Pikl, hčerko krojaškega mojstra iz Žalca. — Smrt je pobrala zadnje mesece minulega leta gospodinjci Cecilijo Juhart, p. d. Sirševo iz Ojstriške vasi ter Zofijo Kuder, p. d. Slakanovo iz Lok. — Umrl je tudi Matija Markošek, p. d. Mežnar iz Šmiklavža. Bil je v bojih za Slezvig — Holštajn ter rad pripovedoval o svojih zanimivih vojaških doživljajih. Pokopali so tudi Martina Virant, očeta znane hiše iz Gomilske, N. v. m. p. l. — Hišo in posestvo rajne vdove Alojzije Drobež v Lokah, ki je umrla brez dedičev, je na dražbi kupil tukajšnji rojak g. Blaž Grobler, orožnik v Stari Loki na Kranjskem.

— Umrla je v št. Ilju v Slov. goricah g. Genovefa Pak, posestnica in mati bivšega trgovca Henrika Pak v št. Ilju.

— Izobraževalno društvo v Rečici ob Savinji priredi na Svečeno večjo prireditev z igro in petjem. Opozarjajo se sosedna društva, da nas posetijo.

— Prestavljen je sodnik dr. Ivan Tertnik iz Celja za okrajnega sodnika in predstojnika sodišča v Šoštanj.

— Radi roparskega napada na lesnega trgovca Vogrinca iz Slavine pri Ptuj, izvršenega 9. nov. m. l., so zaprli te dni zagoriškega župana Al. Holz in tam. kočarskega sina Jakoba Braček, infanterista 87. pešpolka v Ptuj, ki se je nahajal na bolniškem dopustu.

— Učiteljske izpremembe na Sp. štajerskem. V začasni pokoj je prestavljen nadučitelj v Rogaški slatini Fran Janisch. Trajno so vpokojene učiteljice Marija Furlan, Olga Gregorič in Emilija Kren.

— Sv. Florijan pod Bočem. Na svečnico se bo pri nas ustanovila Marijina družba. Pri tej slovesnosti nam je obljubil svoje sodelovanje prof. dr. Hohnjec. Ob tej priliki bo tudi zborovanje mladeniške in dekliške zveze.

— Slovensko čebelarstvo društvo za Spod. štajersko ima 25. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v Celju v Narodnem domu, občni zbor.

— Zima v Pulju je te dni tako huda, da že nad 20 let ne pomnijo take. Ob večerih piha ledena burja, ki je nosila sneg, da so se za ograjami in plotovi napravili zameti. V Pulju je naneslo nad 20 cm snega. Zimo čuti zlasti

Toda kako? Nobena pot se mu ni zdela prava.

In ko je dospel na konec hodnika, je naenkrat vedel, kaj ima ukreniti. Sklenil je stopiti k njemu prijazno in odkrito povedati naročilo in vprašal ga bo za ime — kako že, da, Olga Meredič.

Vasilij Persenobov je naenkrat obstal in se udaril ob čelo. Ali ni to čuden slučaj. Merediču je vendar ime Ivan, tudi, ali, in to morda sploh ni slučaj.

Misli so se mu podile po glavi. Čutil je, da je zanj preveč. Kaj vendar ima njegov poročnik?

Toda, kaj to njega briga. Dobil je povelje in to mora izvesti, drugega nič.

S tem možatim sklepom se je bližal Ivanovi celici in odprl okno. Že iz navade je najprej pogledal na prično.

Ali, kaj se je zgodilo. Prična je bila prazna, a Ivan Meredič... res, ta je sedel na oknu in skušal potisniti gorenji del telesa skozi okno. Meredič bo vsak hip padel v globino. In tukaj se ne godi vse po predpisih. Okno ima vendar železno omrežje in palice, in kje so te? In k temu ne sme Ivan Meredič meniti nič, tebi nič svoje celice zapustiti in iti na izprehod. Ivan Meredič je vendar jetnik, katerega mora on stražiti.

In končno se je Vasiliju Persenobovu razjasnilo, kaj se godi; tudi vedel je, da tega on ne sme dovoliti in spomnil se je za sredstvo, da prepreči to nakano.

Dvignil je k oknu puško in vljudno zagrozil:

»Vrni se no, tega ne smeš, pridi no semkaj, sicer bom moral ustreliti.«

Toda Ivan Meredič ni odgovoril glasno, samo njegove temne oči so nrosile in

pri tem so bile tako grozne, da je Vasilija obšla smrtna zona. A kljub temu ni smel dovoliti.

Ivan Meredič je poskušal potisniti svoje telo skozi okno. Samo, da bi že enkrat bil na tleh, potem ga že ne bodo nikdar dobili. Zunaj je bila že gosta tema in v bližini je vedel za varno voilino. Samo da ta tepec ne bi še streljal.

Meredičeva glava je ravno izginila iz okna ali boljše, hotela je izginiti, ko je počila Vasilijeva puška in bliskoma je izginil jetnik v globino.

Za hip je obstal Vasilij Persenobov okamenel na mestu. Sedaj je ustrelil ubožca. Ivan Meredič je bil mrtev, in sedaj ne bo mogel izvršiti povelja.

A dolgo časa ni mogel premisljevati. Koraki so prihiteli od vseh strani k njemu. Vprašanja so padala na vprašanja. Tudi poročnik je stal pred njim.

Nikolaj Gregorovič je bil ravno prekinil pismo, kojega odgovor se je glasil: »Ljubljena Olga! Upam, da sem prišel na sled Tvojega pogrešanega brata.«

Nik. Gregorovič je vpraševal Vasilija, da se je temu vse mešalo po glavi. In sedaj ne bo mogel izvršiti dane naloge.

Naenkrat se je zgrudil Vasilij Persenobov pred noge svojega poročnika in omedlel je.

Nikolaj Gregorovič je odšel s počasnimi, negotovimi koraki v pisarno, in njegovo ljubzensko pismo je vsebovalo tužno sporočilo. Kajti v jarku pod zidom so našli ustreljenega Ivana Merediča.

revno delavstvo. V Pulju je namreč v malokaterem stanovanju pet, pa tudi pravih štedilnikov ni. Ognjišča imajo le za kuho, a so tako urejena, da sobe sploh ne segrevajo. Drugod po Istri je pa seveda še huje. V četrtek se je celi dan po vseh puljskih mestnih ulicah mladina drvela in se kepala. V Pulju je mnogo šolobveznih otrok, kateri še dosedaj niti snega poznali niso.

— **Sneg in burja v Trstu.** Iz Trsta poročajo: Takega dneva, kakor smo ga imeli v sredo dne 14. t. m. v Trstu, stari ljudje ne pomnijo več let. Mraz je dosegel — 7 stopinj. Ponoči je bila hitrost burje celo 112 km na uro — torej pravi ciklon! Okolu 8. ure zjutraj je pa začel še sneg padati. Čeprav ga je burja razmetavala na vse strani in pri tem tudi ni varovala človeških gorkih obrazov, je vendar dobro zasul ulice. Trga Goldoni in Porte rosso sta bila kmalu prazna. Nekatere ženske so poskušale na vežah prodajati svojo zmrzlo robo, a niso mogle vzdržati vsled prevelikega mraza in bore, ki jim je hotela vse zmetati. Tramvajski promet se je moral za en čas vstaviti, ker ni bilo takoj dovolj ljudi na razpolago za razmetavanje snega. Imeli so komaj 40 ljudi, šele proti poldnevju so jih dobili do 250, a kaj vse to, ko jih niti tisoč ne bi zadostovalo. Dovolj je zopet pokazal magistrat svojo malomarnost kot pred dvema leti, ko se še okolu poldneva ni nihče zganil, da bi šel odmetavati sneg. Izvoščki so služili slabo, ker se je moral vsakdo bati, da mu prevrne voz prehuda burja. Ulice so bile skoraj prazne celi dan, ljudje, ki so bili zunaj vsled potrebnih potov so bili zaviti v plašče kot mumije. Do 30 jih je bilo poškodovanih vsled padca. Dovolj je imela opraviti Guardia medica, ki je posredovala v okroglo 15 slučajih. Lahkomisljena mladina se je kepala, da jo je bilo veselo gledati. Po ulici Aquedotto so napravili dolge drsalke, kjer so se drsali pozno v noč. — Morje je bilo silno razburkano. Šest večjih parnikov in sicer »Gradac«, »Tripolic«, »Tisza«, »Persia«, »Corsinia« in »Saxonia« ni moglo pristati v pristanišču do večera. Izmed manjših parnikov so vozili srečno in vedno samo oni v Koper, sicer so imeli vsi velike zamude, zlasti poštni parnik v Polo, ki je običaj v Piranu. — Sneg je pojenjal šele v četrtek zjutraj, tudi bora se počasi poslavljala. Sneg se hitro topi.

— **Sneg v Istri, Dalmaciji in na Goriškem.** Od mnogih krajev iz Istre se slišijo glasovi, da je zapadel sneg in popolnoma ustavil cestni promet, tako v Pazinu, Bujah itd. Tudi na Goriškem je promet silno oviran, če ne popolnoma prekinjen, tako v Bovcu, tudi Gorica ni brez snega. Tudi v Zadru in na Reki je sneg zapadel.

— **»Slovenski Narod«** izdaja slovensko zemljo pruskim Nemcem. V »Slov. Narod« dne 13. t. m. čitamo na strani 5: Graščine in kmetijstva tukaj in zunaj iščemo ob najhitrejši rešitvi v prodaj. Družba: Deutsche Grundstück's An- und Verkaufs-Compagnie m. b. H. Berlin S. W. 68. Zimmerstrasse. Südmarka ne nakupuje toliko slovenskih zemljišč, kolikor to želi Prusi, ki grade svoj nemški most do Adrije. Prusi v Berlinu hočejo zato sami nakup graščin in kmetij na Slovenskem vzeti v roko. »Slovenski Narod« jim pa dela v ta namen reklamo, ker nese. Nič se najnovejšemu narodnemu izdajalstvu »Slov. Narod« ne čudimo, ker znanstvo, da koruptivnih ljudi pod solncem ni, kakor naši liberalci, na čelu jim »ponemčevalni« »Slov. Narod«, ki dela zdaj reklamo za to, da kupijo Prusi iz Berolina slovensko zemljo in naselijo na nje pruske junke in pa pomernske protestante.

— **Pes izdal tatove.** Josipa Ferluga, stanujočega v vili v Scala Santa v Trstu je v petek zjutraj okolu tretje ure zbudilo lajanje domačega psa. Radi varnosti se je je hotel prepričati, kdo moti nočni mir. Ko je zapazil štiri postave dobro obložene z žaklji, ki so se bližali vili, je ustrelil v zrak z revolverjem, nakar so črne postave pustile žaklje in pokazale pete. Vso zadevo je javil Ferluga policiji, katera je žaklje preiskala in našla notri polno zametastega blaga, katerega so lopovi gotovo ukradli na kakem parniku.

— **Potopljen parnik.** Dne 14. t. m. je laški parnik »Linea«, ki je peljal z Reke 720 ton lesa proti Siciliji, ponoči v megli zadel na rt »dei Ladri« na otoku Cresu in obtičal. Priplul je parnik »Novi«, ki je vzel del mostva s seboj, ostali so ostali na krovu »Linea«. Medtem je plul proti kraju nezgode tržaški rešilni parnik »Belrorie«, ko pa je 17. t. m. dospel tja, ni o ladji ne duha ne sluha. Ponoči so jo namreč viharji valovi s celine iztrgali in vrgli na visoko morje, kjer se je vsled zadobljenih poškodb potopila. Mostvo se je, kakor se misli, že preje na suho podalo.

— **Ženo priklenil na verigo.** V soboto je polgruntar Pečnik v Dravljah svojo ženo Ivano priklenil na verigo z drugim koncem verige jo pa tako neusmiljeno pretepel, da so ženo danes vso krvavo in polno ran pripeljali v deželno bolnico. Baje je žena nepoboljšljiva pijanka.

lj **Umrl je po daljši bolezni,** previden s svetimi zakrameti, včeraj zvečer

brat P. Pija Vakslija, minorita v Ptuju, c. kr. gimnazijski sluga I. drž. gimn. g. Ignacij Vakselj, ki je opravljal na tem zavodu blizu 20 let zvesto svoj posel. Zapuška sedem nepreskrbljenih otrok.

lj **Umrl je c. kr. profesor v pok. in šolski svetnik g. Vilibald Zupancič,** star 72 let.

— **Poslanec Grafenauer** je bil na levi roki že vdrugič operiran.

— **Tri otroke umorila.** 18letno slaboumno Marijo Krčevico iz Kokre so pretečeni petek oddali deželnemu sodišču v Ljubljani. Sumijo jo, da je umorila tri otroke. Novorojenčke je baje zamorala. Na sled so jej prišli šele zadnji čas. Umore je izvršila zadnja tri leta.

— **Cerkvene vesti iz Koroške.** Ekscelesijski knezu in škofu dr. Kahnu se je bolezen obrnila na slabše. Za kn. šk. konsistorialnega svetnika je imenovan opat P. Odilo v št. Pavlu. Dekan je postal g. Konrad Walcher, župnik v št. Vidu ob Glini, Duhovni svetniki so postali: g. Jožef Hribar, profesor veronauka na gimnaziji v Beljaku, g. dr. Florijan Hiebaum, profesor veronauka na učiteljski v Celovcu in g. Mihael Paulitsch, urednik »Kärntner Tagblatt«. Župnija Kot je podeljena g. Kilijanu Trutschnigju. Prestavljen je g. kaplan Seirer iz Kota v Treffling.

Izbruh vulkanov na Japonskem.

Na Japonskem so potresi kakor tudi izbruhi ognjenikov precej navadni, a take katastrofe, kakor sedanja, tudi na Japonskem že desetletja sem ni bilo. Na otoku Sakurašima, ki leži južno od Korejske ceste pred zahodnim delom Nipona, je izbruhnil vulkan Sakurašima, visok 1400 m, ki je že 130 let počival. Podzemski sile so iz žrelov ognjenika vrgle na milijone skal, ki so padale več kilometrov daleč na tla in uničile vse, kjer so kako stvar zadele. Ogenj je bruhal iz ognjenika 1000 m visoko. Grom, ki je spremljal izbruh, je bil močnejši kot gromenje topov pri naskoku na Port Artur. Več milij daleč od ognjenika je črčaje napolnjeno z oblaki gorečega pepela. Široke reke lave se razlivajo po deželi in zažigajo vse. Da je bila nesreča še večja, se je pojavil potres, predvsem v mestu Kagošimu, ki je uro oddaljeno od Sakurašime in je glavno mesto enako se glaseče province južno otoka Kiušiu. V Kagošimi je kakor na bojišču po veliki bitki. Hiše so razrušile iz vulkana leteče skale in potres. Več kilometrov na okolu so železniške proge razdrte. 13.000 hiš je razrušenih. Najmanj 70.000 ljudi pogrešajo.

Iz Nagazakija javljajo: Brezžični brzojav neke bojne ladje poroča, da leži v Kagošimi pepel 15 čevljev visoko. Otok Sakurašima je posvečen pogubi in zaviti v oblake dima.

Newyork. Na otoku Sakošima so našli 33 oseb, ki so se ob izbruhu vulkana rešile v neke jame in ostale edine pri življenju.

Zmede na jugu.

ANAREIJA V ALBANIJI.

Valona. Boji, ki jih bijejo pristasi Essad paše proti začasni vladi v Valoni, se bijejo na platou Kermene in v bližini Elbassana. Essadove čete vodi Derviš bej. V Albanijo potuje iz Carigrada zopet en ekspedicijski zbor, vsled česar se trdi, da je ukazano laškemu brodogovju, da pred Valono križari. Tu nihče ne veruje, da pride princ Wied dne 20. jan. v Albanijo, ker so razmere v deželi preveč razrušene. Obledovalno stanje v Valoni se je na ukaz nizozemskega orožniškega polkovnika Thomsenaa poostriilo. Prepovedano je nositi orožje in ne trpe zbiranja na cestah. Od 7. ure zvečer do 6. ure zjutraj ne sme nihče na cesto. Cenzuro brzojavk so poostriili. Preiskava o puču je dognala, da je turška vlada sokriva. Izmael Kemal beja je varal načelnik zarotnikov Bekiraga, ki mu je predlagal, da naj se ustanavljajo čete proti grškim četašem. Kemal bej je pritrdil, zarotniki so pa nato v Carigrad brzojavili, da naj se odpošlje že pripravljeni ekspedicijski zbor, ki so ga potem na krovu »Merana« aretirali.

Valona. V Albaniji divja revolucija. Princ Wied ne bo dobil nobenih pristavcev. Veleizdajniški proces zoper Bekir-ago je dokazal ne samo, da vstaja vodi turška vlada, ampak tudi, da je Kemalbeg v zvezi z mladoturki. Isa Boljetinac stopi te dni v akcijo. Tudi v Lješju se nastala te dni zmešnjava. Skadrski angleški guverner je spore poravnal in imenoval tam provizorično vlado. V Albanskim vodah križarijo tri laške oklopnice, mala križarka in ena jahta.

Rim. Križarka »Feruccio« je dobila nalog, da odpluje v Brindisi, da bo vprico kritičnega položaja v Albaniji vsak hip pripravljen. Iz Brindisija je v Valono po morju osem ur.

Belgrad. Essad paša je po svojih zaupnikih sporočil srbskim obmejnim oblastem, da sedanje arnavtsko giba-

nje ni naperjeno proti Srbiji in srbskemu obmejnemu prebivalstvu ne proti nobena nevarnost. Essad paša izjavlja, da gre proti Grkom, katere hoče iztirati iz Epira. V resnici se pa njegove čete sedaj bore s četami valonske vlade. Essad paša je bil odposlal svoje pristase proti Elbasanu z nalogom, da se polaste holandskih žandarmerijskih častnikov in jih zapro. Essadovi so res napadli mesto, toda holandski častniki so hitro zbrali pristase valonske vlade in napadalec popolnoma razkropili. Nato je Essad paša ukazal, da se zbere pod orožje vsak, kdorkoli je zmožen puško nositi. Essadovi nameni so še zaviti v temo, toliko pa je gotovo, da je njegov vpliv vedno širši in gibanje, katero je započel, vedno lažje.

Peterburg. Vlada je dobila vznemirljive vesti iz Albanije. Kandidaturo Izet paše podpirajo mnogi albanski prvaki, vlada in tudi Essad paša. Prebivalstvo je vseskozi za Izet pašo. Zdi se celo, da je tudi Izmail Kemal sporazumljen z Izetom.

Valona. Veleizdajniški proces je dognal, da je emisar mladoturkov Bekir aga delal v sporazumu s šefom provizorične vlade Kemalom. Kemal je zaradi tega internacionalno komisijo prosil, naj mu dovoli, da demisionira, in naj komisija sama prevzame vlado. Komisija je izdala oklic na prebivalstvo. Vojska med Essad pašo in njegovimi nasprotniki v juž. Albaniji divja dalje. (Glej poročilo iz Belgrada!) Albanci iz Korice se tudi že udeležujejo meščanske vojske. K Essadu je pristopilo na stotine od njega podkupljenih Malisorov, tako, da je angleški guverner v Skadru Malisorom v Skadru, Dješu in Medui prepovedal podajati se k Essadu v Tirano. Isa Boljetinac je baje izjavil, da zagradi za orožje proti Essadu. Medtem pa mednarodna komisija organizuje orožnike.

Valona. Vzhodno od Debre v bližini Korice so čuli 12. t. m. močno streljati. Zdi se, da so se zbili albanski rodovi med seboj južno od Ohride. V obrambo vasi Kadgrasar je odrinilo 400 vojakov Essad paševe armade. Po drugih poročilih koraka veliko oborožencev proti Grkom v Trumi.

Valona. Na stotine Albancev koraka proti Valoni. Mohamedanci agitirajo proti Wiedu in proti Grkom. V deželi se vrše roparstva. Turki napadajo kristjane. Vele-sile imajo baje že pripravljene bojne ladje, da napravijo red. Od avstrijskih ladij odplove v Albanijo menda še »Franz Joseph I.«, od laških »Perugia«, od nemških »Herta«.

Carigrad. Enver beg je izdal proglas na armado, v katerem, zaupajoč v Allahovo in prerokovo pomoč, napoveduje reforme v armadi, da bo Turčija zbrisala s sebe sramoto in nesreče zadnjih časov.

Belgrad. »Politika« priobčuje brzojavko iz Ohrida, da je Essad pašina vojska včeraj po tridnevni bojih zavzela Pogradec na jugozapadni obali Ohridskega jezera. — Po pripovedovanju pribežlih Arnavtov šteje ta Essadova kolona krog 8.000 mož. Essad ima brezdvomno namen korakati proti Valoni.

Trst. Tukaj bivajoči telesni zdravnik princa Wieda dr. Berghausen je izjavil, da mu e Essad paša pisal, da on princu Wiedu nič ne nasprotuje. Wied dospe v Drač s parnikom »Lloyda« dne 25. t. m.

Ohrida. Po krvavih bitkah so čete Essad paše osvojile vse ozemlje med Elbassanom in Podgradcem. Čete Izmail Kemala so se udale. Med Essad pašinimi četami je veliko bulgarskih častnikov. Srbija je razmestila za vsak slučaj na meji močne oddelke.

Solin. Tuka kroži vest, da so čete Essad paše zavzele Elbasan in vdrlje v mesto, kjer so se odigrali krvavi prizori.

Belgrad. Po poročilih iz Albanije je Essad paša po dolgem, krvavem boju zavzel Elbasan. Župan je bil umorjen, mnogo oseb je bilo ubitih.

TURKI HOČEJO ALBANIJO NA VSAK NAČIN ZASESTI.

Pariz. Tukajšnji časopisi poročajo, da se pripravlja v Turčiji nova akcija za Albanijo. Iz anatolskih čet sta baje organizirana dva okupacijska oddelka, ki naj bi zasedla več strateških točk v Albaniji in odstavila sedanjo vlado. Če je tudi ta načrt v zvezi z Izet pašo, ni znano.

Atene. Tudi tu so obveščeni, da name-ravajo mladoturki nov udarec v Albanijo. Dva ekspedicijska zbora imata v Albanijo od morske strani vdreti. V vseh albanskih krajih ščuvajo prebivalstvo turški agenti.

POLOŽAJ V BULGARIJI.

Sofia. Po deveturni seji je prebral ministrski predsednik Radoslavov carjev ukaz, s katerim se sobranje razpušča. Radoslavov je ta ukrep utemeljeval s tem, da je zbornica nesposobna za delo, ker so

razne stranke tekom debate izjavile, da ne bodo odobrile proračun. Sejo je izpolnil govorniški duel med Malinovom in Genadijevom. Malinovov je priporočal sestavo koalicijskega kabineta. Veliko pozornost je vzbudilo razkritje Genadijeva, kako bi lahko rumunska armada preprečila bulgarski armadi dovoz hrane in jo tako sestradala, da bi morala kapitulirati. Pristaš Geševa Teodorov je poskušal govornika motiti, pa je moral umolkneti.

Sifal. Opozicijske stranke so baje osnovala blok, kojega geslo je boj proti caru Ferdinandu.

Sofia. Po razpustu sobranja so socialisti sklicali shod, na katerem so vzklikali: »Doli monarhija! Zivela republika!«

Belgrad. »Balkanski Tribuni« se poročajo, da je kralj Ferdinand takoj po razpustu sobranja skrivoma zapustil Sofijo in se podal neznano kam.

Sofia. Več listov trdi, da namerava bulgarska vlada uvesti diktaturo.

BULGARSKE VSTASKE ČETE PRED SOLUNOM.

Solin. V mestni okolici so se pojavili množestevilni bulgarski četaši, ki očividno nameravajo udreti v mesto in izvrševati bombne napade. Grške straže so znatno ojačene.

SRBSKI DUNAJSKI POSLANIK V BELGRADU.

Belgrad. Minule dni se je tu mudil dunajski poslanik Jovan Jovanič. Šlo je za nova navodila k pogajanju med Avstrijo in Srbijo, ki so se začela in se bodo p. rešitvi ministrske krize pospešila.

BULGARSKI KANDIDAT ZA ALBANSKI PRESTOL.

Sofia. »Balkanski Tribuna« resno predlaga za albanskega kneza bulgarskega poslanika v Parizu Stančeva, češ, da je rojen Albarnec, dolgoleten dober diplomata, ima izvrstne zveze s francoskimi vodilnimi krogi in je ljubljenec kralja Ferdinanda.

SRBIJA SE PRIPRAVLJA.

Belgrad. Ministrski svet je sklenil najeti novo posojilo v znesku 300 milijonov, da se reorganizira armada in zgradi železnica od rumunske meje do Požarevca.

EGEJSKO VPRAŠANJE.

»Tribuna«, ki je gotovo dobro poučena, piše, da bodo velesile grško in turško vlado v kratkem obvestile, da otko Kijos, Mitilene, Lemnos in Samotracija priznavajo Grčiji in bodo obenem slednji naznanile rok, do kdaj imajo njene čete zapustiti južno Albanijo. Dvanajstero otočje bo Italija izpraznila, ker je videti, da Anglija v tem oziru ne odneha, pač pa bodo Lahii zahtevali odškodnino, kar pa ni istovetno s političnimi kompenzacijami. Zakaj Lahii upajo morebiti, da od Turčije razen denarja dobijo tudi te. Glede egejskih otokov bo Turčija seveda protestirala, da Grčija dobi Kijos in Mitilene, toda ni izključno, da velesile Turčijo na ta ali oni način prisilijo, da njihov sklep respektira. To bi bil v prvi vrsti uspeh političnega potovanja spretnega Venizelosa po Evropi.

POGAJANJA MED SRBIJO IN BULGARIJO.

Belgrad. Med Srbijo in Bulgarijo se z rusko pomočjo vrše pogajanja glede obnovitve nekoliko spremenjene konvencije, kakor je med obema državama že obstajala.

GRKI ZAPUŠČAJO JUŽNO ALBANIJO.

Valona. Grške čete zapuščajo južno Albanijo in so izpraznile že Kazo in Kolonijo.

TURČIJA.

Carigrad. Kljub dementiju laške vlade se tu trdi, da je turška vlada res kupila laško ladjo »San Marco« in vrh tega še tri druge križarke, 4 torpedne rušilce in čilenski dreadnought »Almirante Cochran«. (!) Turčija bo najprej poizkusila Grčijo prijateljskim potom pripraviti do tega, da bi Chios in Mytilene ostala pod Turčijo z dalekosežno avtonomijo, zato pa naj bi Grčija dobila kak otok v dodekanezosu.

Savernaška zadeva.

Saverna, nemško Zabern, je mesto v Alzaciji—Lotaringiji, morebiti še enkrat večje kakor naš Kranj. Ker je Alzacija polna vojaštva, ima tudi Saverna en polk v svoji sredi. Slučajno je služil v tem polku poročnik Forstner, ki je komaj prišel iz šole in je nekako toliko star kakor fant, kadar dovrši maturo. Ta mladi mož je zmerjal svoje alzaške rekrute, jih pozival, naj ponečedi francosko zastavo in če se z domačinom stepejo, naj ga ubijejo, češ Alzaciani niso itak nič vredni. Stvar je prišla v javnost in je ljudi tako razburila, da poročnik na cesti ni imel miru pred fanti. Končno je Forstner nekega kruljavega

reveža s sabljo po glavi udaril, njegov polkovnik, Reuter, pa je nekoč kar de facto uvedel čez noč izjemno stanje, dal vse strojne puške nabasati, poslal na cesto cel oddelk in pustil več meščanov, med njimi celo državnega odvetnika, prijeti in v vojaško klet zapreti.

Kakor se vidi, je celo stvar začel nezreli in domisljavi poročnik. Njegov nastop je tembolj obsodbe vreden, ker so alžaska tla jako vroča. Dežela ni po mišljenju ne nemška ne francoska, na vsak način pa ne mara Prusov in je komaj pred kratkem dobila ustavo. Alžacane je treba počasi in izlepa pridobiti za nemško gospodstvo, ker se jim je pod Francozi dosti bolje godilo in so s francosko kulturo še danes v živem stiku. Razpoloženje alžaskega ljudstva pa je za Nemčijo približno tako važno kakor je n. pr. za nas mišljenje bosanskega prebivalstva. Zato častnik, ki tako žali cel narod, ne spada v alžaski polk, na vsak način pa zasluži kazni, da se takih manir sploh odvadi. S Forstnerjem pa se je ravno narobe zgodilo. Kaznovali so rekrute, ki so povedali, kako lepo jih poročnik vzgaja, poročnika nalašč pustili, da je širil dalje, se dogovorili, da bodo civiliste dražili naprej in končno so si oficirji brez resničnega povoda sami prisvojili eksekutivno in kazensko oblast, kakor da bi postavili, organov za javni red in mir in sodnikov ne bilo.

Državni zbor je odločno zahteval zaščeno. Forstner je bil nato na par dni obsojen in dotični polk iz Saverne prestavljen. Medtem je pa vojaška stranka potom najvišjih glav storila vse, da celo zadevo zopet narobe obrne. Polkovnik Reuter, ki je uvel v Saverne obsedno stanje, je bil od vojaškega sodišča oproščen, češ da se ni zavedal, da nima prav, če je storil vse, da častnike pred žaljenji brani, nato pa je bil še Forstner od višje instance oproščen.

Stvar je zelo resna. Na podlagi te razsodbe bo odslej na Nemškem vsak oficir, ki bo domneval, da je v svoji stanovski časti žaljen, lahko posegel po najskrajnejših sredstvih, naj mu n. pr. tudi kak fantalin samo jezik pokaže. Vsak komandant bo, ako se mu bo zdelo, da civilna oblast zadosti ne štiti njegovih oficirjev, smel dati nabasati strojne puške in poslati nad meščane patrulje, da jih polove. Samo, da v dobri veri dela! Vse je torej odvisno le od tega, kako on razume svojo čast in svojo oblast. Obstoječa postava in ustava je tu brez pomena. Torej približno tako, kakor dela v Turčiji Enver beg, ta najvernejši učenec moderne pruske šole.

Ta pruska vojaška samovoljnost se pa bo kruto maščevala. Ves svet danes Nemčijo zavoljo tega sovraži. Ona je največ kriva, da Evropa ječi pod težo bremen za militarizem. Če kultura in civilizacija še kaj veljata, potem bo enkrat konec te brutalnosti, ali zlepa ali zgrda. Saveranski slučaj je namreč tipičen. Brutalnost je nemško orožje povsodi. Kadar se ta stre, se bomo tudi Slovani v Avstriji oddahnili.

Po svetu.

OJAČEVANJE AVSTROGRSKE ARMADJE.

»Fremdenblatt« poroča, da se bo morarično moštvo do leta 1920/21 pomnožilo tako, da bo takrat šlo 27.000 v miru prezenčnih mož. Letos bo šlo moštvo 16.000. Število ladjam pridanih častnikov se že s 1. januarjem t. l. pomnoži za 101, onih v lokalni službi pa za 11. Pomnoži se nadalje domobranska artilerija, ki šteje zdaj osem poliskotopniških in osem havbičnih divizij. Jeseni tega leta se pretvori vsaka divizija v polk. To bo l. 1917 dovršeno. »Reichspost« poroča, da se je lanske leto ustanovilo 100 novih strojnopuškinih oddelkov.

MADJARIZACIJA HRVATSKE.

Zagreb. »Obzor« trdi, da grof Tisza pritiska, da bi se na Hrvatskem otvorilo 40 novih madjarskih šol.

RUSKI ŠPIONI.

V Krakovu so zaprli osem ruskih vojunov.

RUSIJA SE PRIPRAVLJA.

Pariz. Izpopolnitev železniškega omrežja v zapadni Rusiji bo tako obsežno, da bo Rusija od Francije v kratkem zahtevala zopet 600 milijonov.

ENA MILIJARDA IN POL ZA ARMADO NA FRANCOSKEM.

Pariz. Vojni minister je proračunal izdatke za armado in njeno izpopolnitev, ki se imajo izvesti v teku sedmih let, na več kot eno milijardo in pol.

OBOROŽEVANJE ANGLIJE.

London. V portsmouthski ladjedelnici začno te dni graditi 5 novih križark razreda »Royal Sovereign« po 26.000 ton in z 8 topovi kalibra 38,1 cm.

ODLIKOVANO NASILJE.

Berolin. Polkovnik Reuter je od cesarja odlikovan z redom Rdečega Orla III. razreda z vrbo.

ŠTRAJKUJOČI IZGREDI NA PORTUGALSKEM.

Lizbona. Štrajkovci so tri vlake s tira vrgli. Več republikanskih gardistov je bilo ranjenih.

SMRTNA OBSODBA ZASTRUPLEVALCA.

Frankobrod ob Mainu. Končana je glavna razprava proti zastrupljalcu Hopfu. Porotniki so potrdili vprašanje, da je umoril prvo ženo, ter izkušal umoriti drugo in tretjo ženo in dva otroka. Hopfa je nato sodišče obsodilo na smrt, zaradi poizkusenih umorov pa na petnajst let težke ječe, ter na izgubo državljanjskih pravic in na policijsko paznjo. (To je mogoče vsled tozadevnih nezmiselnih določb nemškega kazenskega prava.)

V PIJANOSTI UKAZAL NADPOROČNIK SVOJEGA PRIJATELJA NADPOROČNIKA USTRELITI.

Krakov. Novine poročajo, da so zaprli arteljerijskega poročnika Hausmanna in njegovega slugo. Kakor znano, se je prvotno poročalo, da je Hausmann vsled nesrečnega slučaja ustrelil nadporočnika Zieglerja. Zdaj pa trdijo, da sta se častnika, ki sta bila pijana, sprla in da je Ziegler Hausmanna razžalil. Hausmann je nato pozval svojega častniškega slugo, mu dal revolver in mu ukazal, naj Zieglerja ustrelji, kar je sluga tudi storil. (Lep človek!)

NOVAČENJE VOJAKOV V ANGLIJI PO INSERATIH.

London. V Angliji služijo v armadi le prostovoljci; brambne dolžnosti nimajo. Zdaj Angleži zopet svojo armado izpopolnjujejo. Vojna uprava objavlja v listih velike več strani obsegajoče inserate, s katerimi vabi prostovoljce, da naj poskusijo v armadi služiti.

VOLKOVI POZRLI CELO DRUŽBO.

Odessa. Blizu Grodna so volkovi napadli izletniško družbo 8 ljudi in vse požrli.

KONEC LAHKOMISLENKE.

Budimpešta. Truplo, ki je je te dni Donava vrgla na suho, je agnoscirano kot truplo lahkoživke Emilije Turcsany, ki je bila znanca nekega bogatega dunajskega tovarnarja s pohištvo. Ženska je bila zadavljena.

Budimpešta. Policiji se je posrečilo izslediti morilca lahkoživke Elze Turcsany v osehah gospodinjke Roze Kopory in nekega Gustava Nicka, ki sta dotično žensko v postelji zadavila, jo oropala vseh blagov, jo stlačila v zaboj in vrgla v Donavo.

Budimpešta. Zasliševanje gospodinjke Roze Kobari in njenega ljubimca Nicka je trajala vsi noč. Umor je bil že pred daljšim časom sklenjen. Nick je prišel že v četrti večer v stanovanje Turcsanyjeve, pa je ni dobil doma. V petek večer je prišel v kuhinjo. Tukaj je bil dogovor o zadnjih podrobnostih. Turcsanyjeva je šla kratko pred 8. zvečer v posteljo. Kmalu nato je prišla Kobarijeva z nekim računom v spalnico. Tisti hip, ko je ugasnila električno luč, je planil Nick v sobo. Med njim in napadeno se je vnel hud boj. Naposled ji je vrgel brisačo okoli vratu in jo je zadavil. Potem sta Nick in Kobarijeva odprla blagajno in si razdelila plen. Drugo jutro sta odnesla truplo v kočari do Donave in sta ga vrgla v vodo. Aretiranega delavca Langsa so še ponoči izpustili.

DVE NESREČE OBENEM.

Newyork. Iz Lime je došla brzjavka, da je mesto Calao pokopal silen morski val in da se je vrhutega čutil močan potres.

MESTO CASTELL GUYDIALMO POGORELO.

Rim. Mesto Castell Guydialmo je skora popolnoma pogorelo. Prebivalci, 3000 oseb, so brez strehe.

HUDA ZIMA.

Inomost. Prometne ovire radi snega so razven na Mittenwaldski železnici odstranili. Tudi čez Arl se promet z največjim naporom vzdržuje, dasi leži sneg n. pr. v Langenu dva in pol metra visoko.

Reka. V Kvarnerih je te dni divjala huda burja. Parniki prihajajo deloma s petimi urami zamude.

Bruselj. V dolini Vesdre so povodnji več milijonov škode povzročile.

London. V državi Newyork in v državah okoli velikih jezer in v Kanadi je taka zima, kakršne ne pomnijo še tam ljudje. V Newyorku je 22° C pod ničlo. Veliko ljudi je zmrznilo.

New-York. Temperatura znaša tu — 28° C. 18 oseb je zmrznilo. Promet po cestah je vsled viharja onemogočen.

Odessa. Na črnem morju divja vihar. V Odessi je vihar razrušil obrambni jez pred pristaniščem za žito.

Bruselj. V celi Belgiji vlada silen mraz. Tu so pobrali 26 zmrznjenih oseb. Promet v pristanišču je ustavljen. Belgrad. V Srbiji vlada nenavadno huda zima; zadnje dni je zmrznilo 10 oseb. Od povsodi se poroča o snežnih zametih; na progi Paračin — Zaječar je sneg zasul dva vlaka. Potnike in uslužbence so rešili, vlaka sta pa še vedno zarita v snegu.

Tiskarske iznajdbe.

Iz Berolina prihajajo poročila o dveh iznajdbah, ki sta zanimivi glede na stavko črkostavcev v Avstriji. Prvo iznajdbo je patentirala družba brzostavnih strojev. Pri tej iznajdbi stavi stavni stroj samostojno rokopis in je črkostavec popolnoma iz obrata ločen. Rokopisa ne pišejo pri teh strojih uredniki ročno ali z navadnim strojem marveč s posebno izpopolnjenim pisalnim strojem, ki pa ne piše črk z barvo, marveč preluknja papir. Preluknjani papirji se utrdje na navadni stavni stroj (linotype ali monoline), ki se nahajajo zdaj v vseh večjih tiskarnah (tudi naša »Katoliška« ima 3 linotype), na katerih se po elektromagnetičnem načinu tastura razkroji in se črke ali matrice same v vrsto postavijo. Novi stavni stroj ne prihrani samo stavca pri stavnem stroju, marveč dela tudi dvakrat hitreje, kakor najspretnjši stavec pri stavnih strojih. En sam mož lahko nadzira šest stavnih strojev.

Druga važna iznajdba so pa stavni stroji, ki stavijo inserate. Stroje, ki inserate stavijo, uporabljajo že več let, a stavili so z njimi zgolj takozvana mala naznaila, ker so mogli staviti le takozvanih dvanajst kegelnatih točk. Znana Mergenthalerjeva tvornica v Berlinu je pa zdaj izdelala stroj z dvema in s tremi skladišči za stavljenje inseratnega in akcidenčnega stavka. Ti stroji režejo akcidenčne in frakturne verzalije do 46 točk; torej šestkrat večje črke kakor so zdaj v časopisju običajne. Ker se lahko uporabljajo tudi krasnotiski in klišei, se lahko na teh strojih stavijo najrazličnejši inserati. V Nemčiji že tri ali štiri tiskarne uporabljajo nove stroje.

Razne stvari.

Cerkveni letopis za leto 1914 je izšel in je izredno skrbno in natančno urejen, kar se pozna zlasti v pravilni pisavi krajevnih imen. Bakrorez nam kaže sliko papeža Pija X., ki je 259. naslednik sv. Petra; sedaj je v 79. letu. Sv. kolegij je sestavljen iz 5 kardinalov škofov, 43 kardinalov duhovnikov in 7 kardinalov diakonov; eden je in petto rezerviran. Od teh je 30 Italijanov in 25 inozemcev; med temi so zastopane posamezne države tako-le: Francija 6, Avstro-Ogrska 5, Španija 4, Severna Amerika 3, Velika Britanija in Irsko 2; Nemčija, Holandska, Portugalska, Južna Amerika in Belgija imajo vsaka po enega kardinala v sv. kolegiju. V seznamu katoliške hierarhije, razdeljene po ozemlju, stoji na prvem mestu Albanija, ki ima razen škaderske metropole eno nadškofijo, tri škofije in eno opatijo nullus. Otoki Arhipelaga, ki so trenutno v rokah Italije, se navajajo kot Turčiji podložni. Vsega šteje katoliška cerkev 14 patriarhalnih sedežev, 208 nadškofij, 847 škofijskih sedežev, 546 titularnih škofij, 12 apostolskih delegacij, 164 apostolskih vikarijev, 65 apostolskih prefektur in 22 neposredno sv. stolici podrejene dieceze, 37 apostolskih kata Pija X. je bilo na novo ustanovljenih: 18 nadškofij, 53 škofij, 4 neposredno sv. stolici podrejene dieceze, 37 apostolskih vikarijev in 34 apostolskih prefektur. Med zastopstvi posameznih držav pri sv. stolici ni bilo v minolem letu nobenih izprememb, pač pa je sv. stolica popolnoma nuncijaturno mesto v Venezueli. V Prusiji in Rusiji sv. stolica nima diplomatskih zastopnikov, dasi imata ti dve deželi svoji zastopstvi pri Vatikanu; nasprotno pa ima sv. oče svoje zastopnike na Holandskem, Portugalskem in v Venezueli, katere države nimajo svojih poslanikov pri Vatikanu. Med cerkvenimi naučnimi zavodi se nahaja novo papeško semenišče v Rimu pod vodstvom kardinalnega vikarja Pompilija. V Ivry. To sta: Pierre Gerlier, častni predsednik Gailhard-Bancel, sin podpredsednika katol. mladinske zveze. Gotovo vesel dogodek v Franciji, kjer silno pomankuje duhovskega naraščanja.

Naseljevanje v Novi Srbiji. Srbsko notranje in narodnogospodarsko ministrstvo sta sporazumno sklenili, da se na takozvanih muhadžirskih posestvih v novih krajih naselijo revni ljudje iz stare kraljevine. Ta poseljava je turška vlada začela bosenske aneksije v naglici nakupila, da bi na njih naselila bosenske mohamedanske izseljence. Sedaj so ta poseljava kot bivša turška državna last prešla v last srbske države, ki jih bo uporabila v gori omenjeno svrho.

Prodajalka — milijonarka — redovnica. 1. januarja letos je stopila v samostan klarisarc v Edinburgu lady Julija Lyveden. Kljub svojim 35 letom velja še danes

za veliko krasotico. Pred 17 leti je bila lady Lyveden priprosta prodajalka v neki modni trgovini in ji je bilo ime Julija Emery. Nekega dne je prišel v trgovino 72-letni lord Lyveden, ki je bil tako slab, da so ga morali vedno voziti, ako je šel z doma. Lord se je zagledal v mlado prodajalko in nato vsak dan predsedel v trgovini po par ur; nakupil je na tucate ženskih klobukov, ki jih je razdelil med revna dekleta in žene. Konec je bil ta, da je revna prodajalka postala lady Lyveden. Zakon je bil bojda zelo srečen. Leta 1900 je lord umrl in zapustil ženi 40 milijonov premoženja. Nato je Julija živela na samotnem dvorcu popolnoma sama zase. Leta 1908 se je zaročila z nekim škotskim aristokratom, ki je pa iz neznanih vzrokov zaroko razdril. To je na Julijo tako delovalo, da je težko zbolela in bi bila skoro ob pamet. Ko je ozdravela, je sklenila iti v samostan, kar je sedaj tudi izvršila.

Upokojen slon. Z odstopom indijskega podkralja lorda Hardinga je stopil v pokoj tudi sloviti slon »Timouk« in indijska vlada mu je ob tej priliki naklonila dosmrtno pokojnino v znesku letnih 100 funtov šterlingov ali po naše 2400 K. To si je Timouh zaslužil, ko je lani ob neki veliki slovesnosti nosil na svojem hrbtu podkralja in njegovo soprogo in preprečil veliko nesrečo, ko je kljub bombnemu atentatu, ki se je ob tej priliki izvršil na podkralja, ostal miren. Tako - le je bilo: O priliki lanskega »durbana« je kot prvi šel v slavnostnem sprevedu največji in najlepši slon, ki so ga mogli najti v vsej Indiji — Timouh, za njim pa še sto drugih slonov. Za tako priliko živali silno okinčajo, kar se slonom — kakor trde služabniki — neizrečensko dobro zdi. Najbolj se je seveda postavil Timouh, ki je nosil podkralja in podkraljico; rilec, glavo in prsi so mu rmeno in rdeče pobarvali, na stegnih so mu visele svilene, zlato vezene preproge, noge je imel ovite z nizi pravih biserov in smaragdov. Na hrbtu je nosil iz cizeliranega srebra kovan prestol — takozvano »hovdo«, v kateri sta sedela podkralj in njegova soproga, za njima pa dva sijajno oblečena služabnika, ki sta držala ogromno svileno pahljačo. Za Timouhom je šlo še sto približno enako okrašenih slonov z bogatimi indijskimi knezi na hrbtu. Ko je spreved došel v ozko Chandin-Chank ulico, v kateri se nahajajo samo enonadstropne hiše, se je nenadoma zaslišal pok in istočasno se je zasvetilo... Spreved se je za hip ustavil. Podkralj se je nagnil k soprogi in ji rekel tiho: »To je bila bomba — kako ljubeznjivo! Ali si ranjena?« Lady Hardinge, blede, fina dama, odgovori istotako mirno: »Ne. In vi?« »Mislil, da ne; na vsak način moramo naprej.« Soproga dvigne roko, da bi svojemu možu popravila tropični klobuk, ki se mu je bil nagnil, in ob tej priliki zapazi, da ima podkralj na hrbtu veliko odprto rano. Za prestolom pa visi na slonu krvava noga — edini ostanek obeh služabnikov. Mirno obrne podkraljica svoj pogled od tega prizora in pogleda na množico. Medtem se je podkralj počasi nagnil naprej in se naslonil na slonov vrat — smrt mu je bila blizu. Ko je bilo vse zmešano in so se čuli vsepovsod klici na pomoč, je gospa Harding tiho dajala potrebna povelja in z blazinami podpirala soproga, dokler ga niso odnesli v palačo. In Timouh, na katerega so zarotniki najhuj računali, češ, da se bo prestrašil in zdviljal ter potegnil za sabo ostale slone, o čemer bi bilo uničenih nešteto življenj, — je stal mirno kakor skala, dasi mu je bomba raztrgala stegno; zato so ostali mirni tudi drugi sloni in namera zarotnikov je bila uničena. Svojo pokojnino je torej pošteno zaslužil.

— Davek na godala. Oblasti kantona Tessin v Švici so sklenile obdavčiti vsa godala, pa bodisi, da so last tovarn bodisi privatnikov. Predlog je bil po dolgi debati sprejet.

Brezžičen brzojav v žepu. Inženir Hurm je iznašel majhen žepni aparat, s katerim se zamore v bližini velikih postaj za brezžično brzojavlanje (kakor je n. pr. na Eiffelovem stolpu v Parizu) vjeti redna časovna znamenja teh postaj. Aparat je previden z dvema po 2 m dolgima žicama, ki ju je treba zvezati s kako v zemljo vodečo plinovo ali vodno cevjo oziroma z anteno. Pa še priprostejše se lahko napravi; na prostem n. pr. zadostuje, da se ena žica spusti na zemljo, druga pa pritrdi na žepni nož, ki se zasadi v kak štor. Aparat se imenuje »ondofon« in je menda prav poceni; z žicama vred tehta samo 195 gramov.

NAROČAJTE VELIKE LEPE TROBARVNE PODOBE BREZMADEŽNE, ki imajo natisnjeno v trajen spomin na hrvaško-slovenski katoliški shod posvetitev slovenskega ljudstva Brezmadežni. V vsaki naši hiši bi morala viseti ta podoba. Posebno člani in članice Marijinih družb, šole, društva, županstva itd. naročite jih več skupaj. Ena podoba velja samo 1 krono. Naročila sprejema Slovenska krščanska socialna zveza v Ljubljani, Ljudski dom.